

ՕՐԱԳԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

20 փարա

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

Տարեկան գին 4. Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 6 մէկիս վեցամսեայ 3 ,
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 2 դուռ է. աւելի անգամներու համար սակարկութիւն կը լինի :

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ եւ այլ գրութիւնք պէտք է ուղղել Մ. Յ. Մէլիքեան, Պապար Այի ձառսէսի քիւ 20 Տ. ձիվէկեան է-Ֆէնցիի սպարանը :

Տէր և Տնօրէն Մ. Յ. Մէլիքեան

Խմբագիր Բ. ՊՈԶԱՃԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 11 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԱԿԱՆ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆՔ ԾԱՍԽԱ

Արդէն բաւական տեղեկութիւն տուած ենք թուրքաստանի մէջ Ռուսիոյ ունեցած զինուորական զօրութեանց վրայ, և նշանակած ենք այն ուղին, որուն պիտի հետեւին Աֆղանեան սահմանագիծը զրոյացնող զօրաբանակներն : Այժմ կ'ուզենք համառօտ տեղեկութիւն մը տալ Ռուսիոյ մէջ Անգլիական զօրութեան վրայ, որ Հնդկաստանի միայն զօրաբանակներէն զատ կը պարունակէ նաեւ քանի մ'անկարեւոր Եւրոպական զօրաբանակներ :

Պատերազմական գործոց նախարար Լորտ Հարթինթընի կողմէ Խորհրդարանին ներկայացեալ ծրագրի մը նայելով. Հնդկաստանի Եւրոպական բանակին 61,397 հոգիէ կը բաղկանայ. 9 գունդ հեծելազօր, 93 դասակ թնդանօթածիգ, 60 վաշտ հետեւակազօր և 10 վաշտ մարտկոցաշէն, Բախի բանակին 120,882 հոգիէ կը բաղկանայ. 37 գունդ հեծելազօր, 9 դասակ թնդանօթածիգ, 125 վաշտ հետեւակազօր և 3 վաշտ մարտկոցաշէն :

Այս երկու զօրաբանակաց հրամանատարն՝ Սըր Տոնալտ Սթուարթը՝ երբեք չէ սքողած թէ, Հնդկաստանի Եւրոպական զօրաց թիւն անբաւական կը թուէր իրեն, երբ վերջին փետրուար ամսոյ մէջ, պատերազմական գործոց նախարարութիւնն հեռագրաւ հարցուց Լորտ Տըֆրինի թէ, կարող է՞ր մաս մ'օժանդակ զօրք ղրկել յեգիպտոս, փոխարքայն ընդհանուր հրամանատարին խորհուրդ հարցունելէ յետոյ՝ բացասական պատասխան տալով չշատացաւ, այլ նաեւ այս առիթէն օգուտ քաղեց՝ 10,000 զօրաց յաւելում մը խնդրելու համար : Եւրոպական զօրքերն իրենց զինուորական ծառայութիւնն ընդնելէ առաջ իսկ՝ վեցամսեայ արձակուրդներ կը ինդրեն, զոր կառավարութիւնը պարտաւոր է տալու : Հետեւագէտ այն 61,379 հոգեւոր թիւն՝ զոր վերեւ յիշեցինք, իրապէս գոյութիւն չունի : Շատ իսկ է եթէ 50,000 Եւրոպացիք իրօք դրօշակի ներքեւ կը գտնուին : Սըր Սթուարթը Տոնալտ վերջին ժամանակներս պարտաւորեցաւ ստորագրաւ սպայից կարգերուն մէջ յառաջ եկած պարապները ինուր բազում բնիկ սպայներ անուանելով :

Եւրոպական զօրաբաժինները կը բանակին երկրին ներքեւ կամ ծովագերաց վրայ, Աֆղանեան սահմանագիծէն շատ հեռու թայց փետրուար ամսոյ մէջ, Լորտ Տըֆրին վախճալով անտարակոյս որ պատերազմ մը կրնայ ծագել Կեդրոնական Եւրոպայի և Ռուսիոյ միջև, որք սպայի տատիճան ստացած են :

Ամեն այս չէ. հեծելազօրաց զուսգերու մեծ մասը, խաղաղու թեան ժամանակ, հետնոտն կը մառապալակ ծառայութիւնն, զի երկուքը կը ծառայուին իրարմէ : Երբ հիմնովին Կեդրոնական Եւրոպայի միջև ծագող պատերազմը կը ծագուի, իրարմէ անջատուելու օրինակներ կը տեսնուին ի Միջին, ինչպէս գետին գլխաւոր օժանդակներն Աֆղանեանի հարաւային տարածքներն սահմանագիծէն 40 մղոն հեռուի :

Անգլիական զօրաբանակաց հրամանատարն՝ Սըր Տոնալտ Սթուարթը՝ երբեք չէ սքողած թէ, Հնդկաստանի Եւրոպական զօրաց թիւն անբաւական կը թուէր իրեն, երբ վերջին փետրուար ամսոյ մէջ, պատերազմական գործոց նախարարութիւնն հեռագրաւ հարցուց Լորտ Տըֆրինի թէ, կարող է՞ր մաս մ'օժանդակ զօրք ղրկել յեգիպտոս, փոխարքայն ընդհանուր հրամանատարին խորհուրդ հարցունելէ յետոյ՝ բացասական պատասխան տալով չշատացաւ, այլ նաեւ այս առիթէն օգուտ քաղեց՝ 10,000 զօրաց յաւելում մը խնդրելու համար : Եւրոպական զօրքերն իրենց զինուորական ծառայութիւնն ընդնելէ առաջ իսկ՝ վեցամսեայ արձակուրդներ կը ինդրեն, զոր կառավարութիւնը պարտաւոր է տալու : Հետեւագէտ այն 61,379 հոգեւոր թիւն՝ զոր վերեւ յիշեցինք, իրապէս գոյութիւն չունի : Շատ իսկ է եթէ 50,000 Եւրոպացիք իրօք դրօշակի ներքեւ կը գտնուին : Սըր Սթուարթը Տոնալտ վերջին ժամանակներս պարտաւորեցաւ ստորագրաւ սպայից կարգերուն մէջ յառաջ եկած պարապները ինուր բազում բնիկ սպայներ անուանելով :

Անգլիական զօրաբանակաց հրամանատարն՝ Սըր Տոնալտ Սթուարթը՝ երբեք չէ սքողած թէ, Հնդկաստանի Եւրոպական զօրաց թիւն անբաւական կը թուէր իրեն, երբ վերջին փետրուար ամսոյ մէջ, պատերազմական գործոց նախարարութիւնն հեռագրաւ հարցուց Լորտ Տըֆրինի թէ, կարող է՞ր մաս մ'օժանդակ զօրք ղրկել յեգիպտոս, փոխարքայն ընդհանուր հրամանատարին խորհուրդ հարցունելէ յետոյ՝ բացասական պատասխան տալով չշատացաւ, այլ նաեւ այս առիթէն օգուտ քաղեց՝ 10,000 զօրաց յաւելում մը խնդրելու համար : Եւրոպական զօրքերն իրենց զինուորական ծառայութիւնն ընդնելէ առաջ իսկ՝ վեցամսեայ արձակուրդներ կը ինդրեն, զոր կառավարութիւնը պարտաւոր է տալու : Հետեւագէտ այն 61,379 հոգեւոր թիւն՝ զոր վերեւ յիշեցինք, իրապէս գոյութիւն չունի : Շատ իսկ է եթէ 50,000 Եւրոպացիք իրօք դրօշակի ներքեւ կը գտնուին : Սըր Սթուարթը Տոնալտ վերջին ժամանակներս պարտաւորեցաւ ստորագրաւ սպայից կարգերուն մէջ յառաջ եկած պարապները ինուր բազում բնիկ սպայներ անուանելով :

Անգլիական զօրաբանակաց հրամանատարն՝ Սըր Տոնալտ Սթուարթը՝ երբեք չէ սքողած թէ, Հնդկաստանի Եւրոպական զօրաց թիւն անբաւական կը թուէր իրեն, երբ վերջին փետրուար ամսոյ մէջ, պատերազմական գործոց նախարարութիւնն հեռագրաւ հարցուց Լորտ Տըֆրինի թէ, կարող է՞ր մաս մ'օժանդակ զօրք ղրկել յեգիպտոս, փոխարքայն ընդհանուր հրամանատարին խորհուրդ հարցունելէ յետոյ՝ բացասական պատասխան տալով չշատացաւ, այլ նաեւ այս առիթէն օգուտ քաղեց՝ 10,000 զօրաց յաւելում մը խնդրելու համար : Եւրոպական զօրքերն իրենց զինուորական ծառայութիւնն ընդնելէ առաջ իսկ՝ վեցամսեայ արձակուրդներ կը ինդրեն, զոր կառավարութիւնը պարտաւոր է տալու : Հետեւագէտ այն 61,379 հոգեւոր թիւն՝ զոր վերեւ յիշեցինք, իրապէս գոյութիւն չունի : Շատ իսկ է եթէ 50,000 Եւրոպացիք իրօք դրօշակի ներքեւ կը գտնուին : Սըր Սթուարթը Տոնալտ վերջին ժամանակներս պարտաւորեցաւ ստորագրաւ սպայից կարգերուն մէջ յառաջ եկած պարապները ինուր բազում բնիկ սպայներ անուանելով :

Կեդրոնական Եւրոպայի և Ռուսիոյ միջև ծագող պատերազմը կը ծագուի, իրարմէ անջատուելու օրինակներ կը տեսնուին ի Միջին, ինչպէս գետին գլխաւոր օժանդակներն Աֆղանեանի հարաւային տարածքներն սահմանագիծէն 40 մղոն հեռուի :

Այս է Անգլիոյ կացութիւնն Ռուսիոյ մէջ և արագ բարեօրոշմներ կը պահանջէ : Անգլիական սպայ մը, որ հիմնովին ուսումնասիրած է զԱֆղանստան, 1873ին կ'ապացուցանէր թէ՝ ստիպողական է վերակազմել Մեծ Բրիտանիոյ զինուորական զօրութիւնն իւր անդեկտիւրը կը վերջացնէր հետեւեալ մարդաբաժան խօսքերով : «Մեծ ազգ մը յաղթուեցաւ, դրեթէ ոչնչացաւ քանի մը ամսոյ կուռէ մը յետոյ : Մեք՝ Անգլիացիք՝ սակայն կը շարունակենք կուռքէն վստահել այս քանի խառն ջանքի (ծովուն) վրայ, որ մեր ստիպական հայրենիքը միայն կը պաշտպանէ, և աշխարհի ընդարձակագոյն կայսրութիւնը կը լքանենք բաղդին դիպուածներուն և մեր թշնամեաց ձեռնարկներուն առջեւ :

— 0 —

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վստահայէն կը հեռագրեն առ Տէյլի-Նիւզ թէ, Հարաւային Ռուսիայէն անդ հասնող Անգլիացի մը յայտարարել է թէ, անցեալ շաբաթուան ընթացքին մէջ, առ նուազըն 120,000 Ռուսական զօրք անցեր են Օտէսայի երկաթուղեաց գծերուն երկայնութեամբ, ուղեւորելով դէպ ի վրկա գետն, ուսկից կը կարծուի թէ կ'ապրից ծովու ճանքով պիտի երթան ի Կովկաս :

Սէվաստապոլէն եկող ուրիշ Անգլիացի մ'ալ կը հաստատէ թէ, այս վերջին քաղաքին մէջ ցարդ որ և է պատրաստութիւն չէ կատարուած Սեւ ծովու ճանքով զօրք զրկելու համար ի Բոթի և ի Պարթում, և թէ ընդհակառակն՝ զինուորական բոլոր փոխադրութիւնք ուղղակի այն երկաթուղեաւ կը կատարուին, որ Սեւ ծովու հիւսիսային կողմէն կ'երթայ ի Կասպից ծով : Այս վերջին թղթակիցը կը հաստատէ թէ, Անգլիացեաց դէմ մեծ տեղութիւն կը տիրէ իրիմու մէջ, մինչդեռ Օտէսայի, Թայրանի և Կէրչի բոլոր նաւահանգիստները խնդուած են Բրիտանական շաղկապներով, որք իրենց արմատեց բեռները կ'ամբողջացնեն :

Հեռագրական գործակալութիւնք երկու օրէ ի վեր կատարեալ լուրսիւն կը պահեն Անգլո-Ռուսական վէճին վրայ : Սակայն

իրենց երմտական հեռագրերը նորանոր անկումներ կը ծանուցանեն արժէթընդի գիներուն վրայ և յուստեա զրոյցներ կը շրջագային հրապարակին վրայ : Զրոյց կը պտըտի թէ Ռուսք գրաւեր են զՀէրաթ. բայց անշուշտ չափաքիտական նպատակաւ հնարուած սուտ մ'է սա, զի Հէրաթ ոչ միայն Ռուսական յառաջապահաց գունդերէն աւելի քան 50 մղոն հեռու ամուր քաղաք մ'է, այլ և կը պաշտպանուի Աֆղանեան կիրթ զօրքերը, որոց պիտի օժանդակէ ի հարկին Լիւմստըն զօրավարին զօրախումբն : Անշուշտ պէտք չէ նաեւ հաւատ ընծայել այն զրոյցին թէ, Անգլիա վերջնադիր մը ուղղած է Ռուսիոյ : Սակայն ամեն ինչ ցոյց կուտայ թէ, իրաց վիճակն յոյժ ձգտեալ է, և Անգլո-Ռուսական վէճն առհնապայից երեւոյթ մը կ'անցունէ, որոյ վրայ ճիշդ տեղեկութիւն մը առնուի համար պէտք է սպասել երկու շաբթի աուր թղթաբերին, եթէ հեռագրական գործակալութիւնք մինչեւ այն ատեն լուռ մնան :

Մասնաւոր հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ, Անգլիոյ խորհրդարանը 6½ միլիոն անգլ. ոսկի քուէարկել է Կեդր. Ռուսիոյ գործոց համար և 5½ միլիոն ոսկի ալ Աֆրիկէի գործոց համար : Այս հեռագրերը կը յարեն թէ, կ'ընէ Մոնիթէօր, առաջին վարկը կառավարութեան կողմէ ձեռք բերուած է այն ամենակարեւոր բացատրութեանց վրայ, զորս Պ. Կլաւսթըն տուած է Անգլո-Աֆղանեան վէճին տաղնապայից վիճակին վրայ : Նախարարապետը մասնաւորապէս տեղեկացուցեր է երեսփ. ժողովոյ թէ, Ռուսիոյ կառավարութիւնն պաշտօնապէս յայտարարել է թէ չուզեր պարսաւել Գոմարոֆ զօրավարին ընթացքն, երէկ առաւօտ ստացուած ուրիշ մասնաւոր հեռագրեր ալ յոյժ մութ երեւոյթի մը տակ ցոյց կուտային իրաց վիճակը : Ռուսիոյ խիղախ և յամառ ընթացից առջեւ, Լոնտոնի մէջ ոչ ևս հաւատ կ'ընծայուի խնդրոյն խաղաղական լուծման մը հաւանականութեան :

Թայմզ կ'ըսէ թէ, Աֆղանստանի Էմիր Ապտ-Լուր-Ռահման խան, ապրիլ 16ին Եամուլտէն մեկնելու ատեն, իրեն ուղեկցող Անգլիական սպայից յայտարարել է թէ, Գանտահարէն արդէն օգնութիւնք զրկուած էին ի Հէրաթ, և թէ կը յուսար որ Ռուսիա խուլ չպիտի մընայ իւր արգար պահանջմանց առջեւ : Բայց, յարեր է Էմիրն՝ եթէ բոլոր փաստերն անարդիւն մնան, Աֆղան ազգը՝ միակ մարդու մը պէս ոտք պիտի ելնէ յարձակողը վանելու համար : Վստահութիւն ու

նիմ Անգլիայի ոչ վրայ, և ամբողջ Անգլիան ազդեց օրինակիս պիտի հետևի: Մեր երկրէն մատ մը հող չպիտի թողուք, և թող չպիտի տանք Ռուսիոյ, ուր զի մեր երկիրը գործածէ իբրեւ մեծ ուղի մը՝ իւր բանակին համար, զի այս պարագային մէջ կը կորուսանենք մեր անկախութիւնն: Իմ ժողովուրդս պիտի հասկնայ այս բաներն, և ի միասին կը յուսանք որ Անգլիա մեզ պիտի օգնէ մեր անկախութիւնն ու ազատութիւնը պահելու:

Ֆրանսական Տէպալ լրագիրն՝ իւր ապրիլ 20-ի թուոյն մէջ կը քննեն այն գաղափարն կացութիւնն, զոր Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ պատերազմի մը պատահականութիւնը պիտի յարուցանէ թուրքիոյ դէմ: Աւասիկ իւր յօդուածին վերջին մասը:

«Ֆրանսա, այս բոլոր գործին մէջ, ուրիշ դեր չունի, եթէ ոչ երկու կողմանց համակիր երրորդի մը դերն: Ինչ որ կրնայ բաղձալ, սա է թէ՛ Ռուսիա և Անգլիա փոխադարձաբար չտկարացնեն զիրար, այնպիսի կռուոյ մը մէջ, յորմէ երկուքն ալ քաղելու որ և է օգուտ չունին: Թուրքիա միջամտելով՝ կրնայ մեծապէս նպաստել պատերազմն դրդուելու: Չէղոք մնալու յայտարարութիւն ընելով, կրնայ օգնել խաղաղութեան պահպանման: Կը սիրենք կարծել թէ, այս վերջին որոշումը պիտի ընդունի, և եթէ ճշմարիտ է որ, ինչպէս կը ծանուցուի, Անգլիա կը հաւանի Ռուսիայ թողալ զիջեմէ, թերեւս թուրքիոյ բռնած ընթացքն և իւր չէղոք մնալու յայտարարութիւնն օտար չեն այս արդիւնքէն: Դիւրահասկնալի է որ Բ. Դուռը բաւական դժգոհ լինի այն կացութենէ, զոր վերջին տարիները պատճառեցին իրեն: Պէրլինի դաշնագրին այն բոլոր պայմաններն, որք զոհողութիւն մը կը դնէին իւր վրայ, Եւրոպայի անոնց գործադրութիւնը պահանջեց անկողնաբար: Պէրլինի դաշնագրին այն բոլոր պայմաններն, որք շահ մը կ'ընծեան իրեն, Եւրոպայի մոռացուած թեան մէջ թողուց զանոնք: Դա մեծ անիրաւութիւն մ'է, որոյ դէմ թուրքիա իրաւամբ կրնայ դանդաղել:»

Վիեննական թերթերը զրոյց մը կը յեշտառակեն, որպէս թէ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. ալ Կիրս տրամադրել է իւր հըրաժարականը տալու, զինուորական կուսակցութեան օր տուր յարձակողական ընթացքին առջև:

Լոնտոնէն Դասիօնալ Յայթունկ լրագրին ուղղեալ հեռագրի մը նախելով, Ռուսական դեսպան Պ. ալ Սթալ գանդատեր է Բրիտանական կառավարութեան քով թէ՛ Սըր Բէթլի Լիւմստըն փորձ կը փորձէ Էմաք և Սարիգ թիւրքիներն ապրտամբեցնել Ռուսիոյ դէմ:

Պէրլինի մէջ տիրող ընդհանուր կարծիքը սա է թէ՛ Ռուսիա կրկնապէս զՊէրլին, և Պէրլինի մամուլը կ'սկսի յայտարարել թէ Պ. կը լատսթընի նախարարութիւնը նորէն ետ կը նահանջէ Ռուսիոյ ըստ պառնական գրից առջև:

Հալասի գործակալութիւնը փառելի լրագրաց հաղորդած է հետեւեալ ծանօթագրին, որ արտաքին գործոց նախարարութենէն բխած է.

«Ֆրանսական կառավարութեան

խնդրանք, Չինական կառավարութիւնն Բէյրութի կազմին ապրիլ 13-ի թուոյն մէջ հրատարակած է ապրիլ 6-ին ստորագրեալ խաղաղութեան նախնական պայմանաց գործադրման վերաբերեալ հրամանագրին պատճէնը: Անոր լուրն այս առաւօտ հասած է արտաքին գործոց նախարարութեան: Աւասիկ այս հրամանագրին թարգմանութիւնը:

«Չինաստան և Ֆրանսա որոշած լինելով վերականգնել իրենց լատսթընական յարաբերութիւնները, մեր հաւանութիւնը կուտանք թիւն-Չինի պայմանագրին, կը հրամայենք մեր բոլոր զօրաբանակաց, որ որոշեալ թուականներուն իսկոյն դադարեցնեն թշնամութիւնները: Կը հրամայենք նաեւ Եունանին և Քուանկի զօրաց, որպէս զի պայմանագրին համաձայն սահմանագրելու քաջուն որոշեալ թուականներուն: Յարգեցէք զայս հրաման:»

Դահլիշի մէջ կը կարծեն դիտեալ թէ Անգլիական կառավարութիւնն իսկզբանէ անտի դիտաւորութիւն յայտնել է Պոսթոր Էթիպիէն լրագրին խափանման խնդրոյն չխառնուելու, որոյ մէջ բնաւ մասնակցութիւն չունի եղբը (°): Դահլիշէն ապրիլ 18 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, Եթիպիական կառավարութիւնն դեռ չէ պատասխանած Ֆրանսական ծանուցագրին, որ Պ. Սէրլէրի տպարանին վերաբացումը և զայն բռնաբարող ոտակիանաց պաշտօնակալութիւնը կը պահանջէր: Միւս կողմէ Անգլիական Օպերէթիւր լրագրին մէկ հեռագրին նայելով, Եթիպիական կառավարութիւնն, վստահ Անգլիոյ աջակցութեան վերայ, մերժել է Ֆրանսայի սոյն պահանջումները:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Վեհ. Սուլթանը՝ Պարսկաստանի արտաքին գործոց նախարար Նասիր-Խալիֆի Միլլիթ Մահմուտ խանի և թղթատարական նախարար Էթի-Էմ-Տեօլէ Միլլիթ Սիլիսիին Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշան և ալ ուրիշ Պարսկական պաշտօնատարաց զանազան կարգի Մեհիսիէ և Օսմանիէ պատուանշաններ ընծայեց:

Շուէտի թագաւորին կրտսեր որդին Էօփէն Իլխանն, իւր ուղեկիցը, Շուէտական դեսպանին երկու դստերը, և կայսերական հիւրասեմարը՝ կայսերական արտաքին յատկացեալ ընտիր Նոյնգերով՝ երէկ առաւօտ թարապիս երթալով Անգլիական Օլիւստան իջան եւ նախաճաշ մը ընելէ յետոյ, Քեալլանցէի մօտերը դառնուող Ջրամբարներն աչքէ անցունելու գնացին և իրիկունն ուշ տոնէն դեսպանատուն վերադարձան:

Ֆրանսական դեսպանն ալ Նոյն մարքիդն իւր ընտանեաց հետ երէկ առաւօտ մայրաքաղաք հասաւ: Վառնայի թղթաբերով:

Պուրբէշի անգլ. դեսպան Պ. Ուիլեամ Սթիւարտը հաւաքէր կ'Պուրբէշի դեսպանատան գործերը վարելու պաշտօն ստացած էր, երէկ առաւօտ մայրաքաղաք հասաւ: Վառնայի թղթաբերով:

Իսկ Պուրբէշի նորընտիր դեսպան Պ. Ուիլեամ Սթիւարտը ի մօտոյ մայրաքաղաքէն պիտի մեկնի իւր պաշտօնատեղիէն:

Վեհ. Սուլթանին Ա. թիկնապահ Մեհմետ փաշա, երէկ առաւօտ Ն. Կ. Վեհափառութեան կողմէ,

մէ, Շուէտական դեսպանատունն երթալով, այցելութիւն տուաւ Սոֆի թագուհոյն և տեղեկութիւններ խնդրեց փարլիմենտին առողջական վիճակին վրայ: Նորին վսեմութիւնն՝ յետոյ Գերմանական հիւանդանոցն երթալով՝ Պ. Ռիպլինի առողջական վիճակն հարցուց:

Թարիգ լրագիրն իւր այս տուր թուով՝ կը ծանուցանէ թէ, Յունաց հալածմանց և կեղեքմանց պատճառաւ՝ Դառնիքի լիւսնաչող Հրէայք հեռագրեալ իրենց առանձնը կը վերադառնան: Վերջին հակահրէական շարժման մասնակցած լինելու ամբաստանութեամբ ձերբակալեալ անձանց թիւը ցարդ 63-ի կը հասնի, որոց 38-ն այր և 3-ը կին: Կանանց հինգն ալ յոյն են: Իսկ արանց 43-ը յոյն, 14-ը հայ և 1-ը խրուադ: 40 տուն քարկոծուած, 637 ապակի, 4 կանգեղ, 2 պնակ և 1 հայելի կորած և 6 վարագոյր պատռած են:

Իտալական և հպատակ փաստաբան Պ. Ճաքոմի ճէս. Թէրօմանը Հաղիքաթի վերջին թուոյն մէջ՝ քաղաքագետութեան դէմ տնկաւ յարձակում մը հրատարակել տուած լինելով, Կ. Պոլսոյ բնագահաւոր դատաւարութիւնն ի պաշտօնէ դատաւար անոր դէմ:

Թարիգ լրագիրը կ'իմանայ թէ, Բերայի դատարանին հարցաքննիչ դատաւորներէն Սիւրի Էֆէնտի պաշտօնակ եղած լինելով, Կ. Պոլսոյ նախագատ ատենին հարցաքննիչ դատաւորաց ատենին Գալէֆ Գուրաթին Էֆէնտի Մոստիսեան աւանոր յաջորդել է:

Թերապիոյ իսրամ ժողովրդեան երեւելիք 3000 զրչի նպատակ մը տուած են Էթի-Գուրէի Յունաց Հիւանդանոցին:

Յար տիւ Պոսթոր կը ծանուցանէ թէ, Սէրաիկի նահանգին թիւրք գաւառակին մէջ 20 Պուրբէշներէ բաղկացեալ աւաղակախում մը յերեւան եղած լինելով, Սէրաիկի կուսակալութիւնն անմիջապէս զուժարտակ մը զօրք զրկել է յիշեալ աւաղակախումին ետեւէն:

Իսկիւտարի Պիւրպիւլ-Տէրէ թաղը բնակեալ 22 տարեկան Գանի անուն հրէայ օրիորդ մը երեքշաբթի օրէն ի վեր առնէն անհետ եղած լինելով, իւր հայրը կառավարութեան իմացուցել է իրողութիւնն: Յետ քննութեան, հաստատուել է թէ օրիորդ Գանի՝ իւր բընակած տան տիրոջ՝ Ռիւշտի ֆէհիլիֆին հետ խօսք մէկ ընելով, կրօնական գործոց պաշտօնատունը դիմել և իսլամական կրօնքն ընդունել էր: Նորահաստ հրէուհին պիտի ամուսնանայ իւր թուրք տարփածուն հետ:

ՀԵՌԱԳԻՐ

Լեւոնի 20 ապրիլ. հաւանդային լրագիրը կը ծանուցանէ թէ մեծ մարտիկներ կուտուցուած են Քիւթի մօտ ուր 30,000 զօրք համախմբեալ են:

Լոնտոն 20 ապրիլ. Տէյլի Նիւզ լրագիրը, Բէնքէի առ Ռուսիա թողման վերաբերեալ բոլոր տեղեկութիւնք ծոցածին են, և թէ նախարարը այսօր Սիւրի քննեն Լիւսմիտըն գործարար տեղեկագիրը, ինչպէս նաեւ Բեղրադոսի Անգլ. դեսպան Սըր Է. Թորլըքին հեռագրերը: Նոյն լրագիրն երկու կը յայտնէ թէ Անգլիան խնդիրը դեռ չէ անցուցած իւր տաքստալից տեղեկին, որոյ միջոցին զինուորական պատրաստութիւնը պէտք է յառաջ տարուի ստիպողապէս:

Բէյթա 21 ապրիլ. Բէյթէր Լոյս լրագիրը կը յայտարարէ թէ ստոյգ աղբիւրք իմացած է որ Ռուսիոյ Անգլիոյ կամ Ռուսիոյ հանդէպ որ և է յանձնառութիւն չէ ըրած:

Լոնտոն 23 ապրիլ. Տէյլի Նիւզ կը հաստատէ այն ձեռնարկը, որ կը կենայ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ, սա պատճառաւ որ այս վերջինն չէ ուղած քննութիւն մ'ընել Բէնքէի միջադէպին վրայ: Սթանտարտ կը կարծէ թէ Բէնքէի միջադէպին վրայ վիճաբանութիւնը փամանակ մը պիտի տեսէ:

Աթէնք 23 ապրիլ. Թարապիւր՝ Քորֆուէն աստ հասնելուն պէս՝ երկար խորհրդաւորութիւն մ'ունեցաւ Պ. Թրիքիւրի հետ: Վաղը Պ. Տէլիսեանին պիտի հրաւիրէ:

Չլարծուիւր որ Պ. Տէլիսեանի ընդունի նոր նախարարութիւնը կազմու պաշտօնն, յառաջ քան զդամարմն երեսփ. Ժալովոյ:

ԱՅՔԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Մեծու դոհութեամբ կը ծանուցանուի թէ, Վեհ. Սուլթանը՝ Պատր. Տեղապահ Ռուսոգրեան Գեր. Գեորգ. Ծ. վարդապետի բաղում տարիներէ ի վեր առաղքէն և առ տէրութիւնն մատուցած ծառայութիւնները գնահատելով բարեհաճ է Բ. կարգի Մեհիսիէ պատուանշանաւ պատուել Ն. Գերապտուութիւնն:

Օգոստոսիտա Սուլթանին կողմէ տա. Գեր. Տեղապահ Հայրն ցոյց տրուած սոյն համակրական նշանը մեծ դոհութիւն կը պատճառէ ընդհանուր ազդին, որոյ կողմէ թարգման հանդիսանալով կը շնորհաւորեն Ն. Գերապտուութիւնն և շեքադին խնդրակցութիւն կը յայտնեն:

Ն. Կ. Վեհափառութիւնն Գ. կարգի Մեհիսիէ պատուանշան շնորհած է նաեւ Պոսթորաբարանի գործակաւոր Ֆրէնկեան Արախամ Էֆէնտիին:

Պատրիարքական ընդունելութեան կարգադիր Յաննախումբն, որ երէկ Պատր. Գեր. Տեղապահ Հոր նախարարութեամբ ի Ղալաթի գաւառներով ինչ ինչ տնօրինութիւններ ըրած էր, այսօր վեճըստին պիտի դուժարի:

Աւստրիական Լայտի ընկերութեան ժեքէթէր անուն շոգենաւր վարձուած է, ուր պիտի ընդունուին 30-ի չափ պաշտօնական անձինք, որոց 23-ն երէկ սրոյնուած են և միւս 23-ն ալ այսօր պիտի որոշուին:

Ազգային ժողովոյ Մայր-գիւանն Ատենապետաց գիւանն, Կրօն. եւ Բաղ. Ժողովներն, վարչական խորհուրդները, Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը, Բերայի եւ Ղալաթիոյ կալուածաց հոգաբարձութիւնք իրենց ներկայացուցիչները պիտի ունենան: Ազգային երեսփոխաններէն և դրսէն չորս եպիսկոպոստնք, մի քանի վարդապետք, բահանայք և աշխարհականք պիտի ընդունուին շոգենաւր, որոց ամենուն ձեռքը պիտի գանուին Պատր. Գեր. Տեղապահ Հոր այցատունն, իւրաքանչիւրին անունը վրան նշանակեալ, Ասոնք ամենքը վաղը ժամը 9-ին Ղալաթիոյ խորհրդարանը պիտի դուժարուին և անտի շոգենաւ պիտի երթան, որ ժամ 10-11-ին պիտի մեկնի մայրաքաղաքէն ուղղակի ի Տարսանէլ երկուշաբթի առաւօտ ժամ 2-ին

ի Պատրիարքարան պիտի հաւաքուին Սեդեք երեսփոխանք, կրօն և ֆաղ. ժողովոց մնացեալ անդամք, մայրաքաղաքիս թաղ. խորհուրդք և առաջնորդութեամբ Գեր. Տեղապահ Հօր, Եկեղի-գաբուի նաւամատոյցը պիտի երթան և անդ ըս պատեն: Ժե-քէ-քէ շողենաւն Եկեղի-գաբուի բացը պիտի խարսխէ, և կանխաւ պատրաստեալ երկու շողենաւակք ընդ առաջ երթալով, Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրն և իւր ուղեկիցները պիտի առնու և Եկեղի-գաբու պիտի հանէ: Աստի թափորն՝ երկաթուղոյ ճանբուն ուղղութեամբ՝ հետիտան պիտի երթայ մինչեւ Պատրիարքարանի փողոցն անկիւնն, ուր քահանայք և գաղթը զգեստաւորեալ, դիմաւորելով, երգեցողութեամբ ուղղակի պիտի տանին ի Մայր-եկեղեցի, ուր Ն. Ամենապատուութիւնն պիտի ողջունէ և օրհնէ ժողովուրդը և ապա Երուսաղէմատուն պիտի իջնէ:

Պատր. Գեր. Տեղապահ Հայրը գիր մը գրելով Ոստիկանութեան նախարարին, ծանօց թէ Պատրիարքական ընդունելութեան համար շողենաւ մը վարձուած է, որով 30ի չափ հրաւիրակներ ընդ առաջ պիտի երթան մինչեւ ի Տարատանէլ առանց ցամաքն երկու:

Նոյնպէս Ն. Գերապատուութիւնն Զմիւռնիոյ և Տարտանէլի հոգեւոր իշխանութեանց հեռագրաւ յանձնարարեց որ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր թէ՛ Զմիւռնի և թէ՛ Տարտանէլ հասած և մեկնած ժամն անմիջապէս հեռագրաւ հաղորդեն ի Պատրիարքարան, որպէս զի երկուշաբթի աւուր կարգադրութիւնը ըստ այնմ լինին աստ:

Դաւրէժէն կը գրեն մեզ թէ Ատրպատականի վիճակին կաթողիկոսական ընտրութեան պատգամաւորաց ընտրութիւնը մարտ 23ին կատարուելով, Գերաստիճան Ծառուր խան Սէթեան պատուիրակ և Մ. Սիմօն Թումանեանց քանդիտատ ընտրուեցին: Ենթահունակ ձէրմակեան վարդապետ բաղում մեքենայութիւններ ի գործ դրեց:

է պատգամաւորաց ընտրութիւնն խափանելու համար, զի ընտրուող Մակարեան չէին, բայց ժողովուրդն ի դերն հաներ է անոր մեքենայութիւնները, և երբեք տուեր է պատգամաւորաց որ իրենց ձայնն Ամեն. Խորհրդան Հայրիկի և Գեր. Մեղիքեղեկ Սրբազանի տան:

ԱՆՅԱՆԻ ՍԻՆԼԻԳՈՐ ԽՄԲԱԳԻՐԸ

Թէրճէմանը Լ. ֆ. քեար լրագրող տնօրէն Տիգրան Եֆէնտի ճիվէլէկեան ծանօց մեզ թէ, իոյս անուն խայտառակ և անբարոյական թերթին շնթող և պատգամաւոր, հանրածանօթ Մ. Գափումաճեան, սոսմ մ'ուղղելով իրեն, սպառնացեր է դատ բանալ Թէրճէմանի գէմ, եթէ Հայրենիք՝ երբեք Մամուլ զուեղտութեան մէջ հրատարակեալ իւր (Մինաս Գափումաճեանի) ճՇԳՐՏԱՅԻ կենսագրութիւնն արտատպէ, զի Հայրենիք Թէրճէմանը Լ. ֆ. քեարի տպարանն հրատարակուելով, տպարանապետն եւս պախանառու է եղեր Հայրենիքի հրատարակութեան (':'): Կերեւի թէ Մ. Գափումաճեան Հայրենիքի գէմ սնուցած չարանախանձ ոգիէն բողբոջին խելագարեր է (վրան բարի) որ ըսածն ուղղաճն ալ սկսած է չհասկնալ: Զը դիտենք թէ ո՞ր օրինօք տպարանապետն ևս պատասխանատու պիտի համարուի թերթի մը արտօնատիրոջ, երբ սա՛ յառաջագոյն ուրիշ թերթի մը մէջ հրատարակուած և ժամանակին մեծ ընդունելութեան արժանացած (':') կենսագրութիւն մը մ'արտատպէ:

Մեր այդ տեսակ սպառնալիք վախճող չենք, ո՛վ Պ. սինլըր, և հաստատապէս որոշած ենք արտատպել, երբ ժամանակը գայ: Այսօր իսկ կրնայինք ճաշակ մը տալ այդ կենսագրութեան, որոյ պարունակութիւնն անհերքելի է, թո՛ղ որ այնուհետեւ ձեր խայտառակ արարքները կը գերազանցեն առաջինները, բայց խղճացինք Ձեր ողորմելի տկարամտութեան վրայ, իսկ ք որ սեւին ճերմակ, անբարոյական թարոյսական և անարդարին արգար ըսելու չէք խղճել:

ճար ի գին 5 դահեկանի, փոխանակ կատաղաբար ասոր ու անոր վրայ յարձակելու, ուղղեցէք ձեր գայթակղելի ընթացքն, եթէ չէք ուղեր որ հրապարակենք ձեր անցեալն ու ներկայն:

Ա. Զ. Գ.

Մայր Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ անգամներէն Մեծ. Զեհար Զեհարճեան, Սարգիս Զրաճեան, Մըկըրտիչ Ուղունեան, Յակոբոս Նարկիլէճեան, Միլրտիչ Եղարճեան և Տօրթէօս Կոպէնիկ Հիւնքեարպէյէնտեան Եֆէնտիք Թաղ. Խորհրդոյ անգամակցութենէ հրաժարած ըլլալով, սոցա տեղ նոր ընտրութիւն կատարելու համար, ըստ սրբման Աղգ. Կեդր. Վարչութեան՝ հրահանգ եկած է մեզ Գերապատու Պատրիարքական Տեղապահ Ս. Հօրմէ:

Ընտրողական Ժողովը՝ եռուսպատիկ թուով հետեւեալ ցանկը պատրաստած է ի դիւրութիւն Մեծ. Ընտրողաց:

Մեծ. Եֆէնտիք Արաճաճ Տամկաճեան Պէյաղճը Գառնիկ Գաղաղեան Վաճառական Գրիգոր Մարգարեան Սեղանաւոր Եղիա Շապիկեան Ոսկերիչ Համբարձում Գալանդեան Ոսկերիչ Միհրան Խալիքեան Գրադիր Միսաք Միլրտիչեան Գաղաղ Միլրտիչ Սիդիքեանեան Վաճառական Յարութիւն Շէքէրճեան Սեղանաւոր Յարութիւն Եղարճեան Գրադիր Յարութիւն Սալմեճեան Սեղանաւոր Յարութիւն Կիւմուշկերտան Մինթանճը Յովսէփ Տէվլէթեան Սեղանաւոր Պողոս Համբարձումեան Թօհաֆճը Պողոս Ճիլաճեան Ոսկերիչ Ռուբէն Նիղամեան Ժամագործ Ստեփան Բէօսեան Մուսայէնէճի Փիլիմոն Եփրեմեան Ժամագործ

Ընտրողք ազատ են ասոնցմէ զատ անձանց ևս քուէ տալու: Քուէարկութիւնը պիտի սկսի յառաջիկայ կիրակի օր, ապրիլ 14, Մայր Եկեղեցւոյ Ս. Խաչի կողմը ի ժամ 1 և աւարտի ի ժամ 4, և անմիջապէս քուէհամարի գործողութիւն պիտի կատարուի: Հետեւ-

ւարար՝ ժամը 4էն ետքը եկած քուէներն անընդունելի են: Անոնք որ իրենց քուէներն անձամբ բերելու կարող չեն, պարտաւոր են նամակաւ գրելու, նոյնին մէջ ստորագրութիւնն դնելով և բնակութեան փողոցն ու տան թիւը նշանակելով, ուղղեալ առ նախագահն Ընտր. Ժողովոյ: Ստորագրեալ քուէթղթերը անընդունելի են:

Քուէթղթոց մէջ 6 անձանց անուն միայն պէտք է նշանակել: Երար ծրար դիւրեւած նամակները չեն ընդունուիր:

Աւելորդ չեմք համարիր յիշեցնել որ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրելի անձինք, թաղային գործոց հմուտ, ձեռնհաս, ազգասէր, խաղաղասէր, ուղիւղ և պարկեշտ անձինք պէտք է լինին:

Ըստ այսմ կը հրաւիրեմ Ձեր Մեծապատուութիւնը որ խղճի մըտք Ձեր ընտրական իրաւունքն ի գործ դնել բարեհաճիք:

Մնամ աղօթարար Նախագահ Ընտր. Ժողովոյ Սահման Գահապ Ստեփանեան

8 ապրիլ 1885
Գում-Գարու

ՄԱՆՈՒԷԼ Կ. ՄԻՐԱԽՈՐԵԱՆ

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

Ուղեւորութիւն ի Հայաստան գաւառաւորներէն Տաճկաստանի Տեղւորութիւնի: Սարէն և Չորէն, Հնէն և Դորէն Պիտանի Գիտնոց Ման Երեւոյ

Հայաստան գաւառաց ընդհանուր նկարագրութիւնը, տեղագրութիւնն, աշխարհագրութիւնը, վիճակագրութիւնն, հնագրութիւնը, նորագրութիւնը, պատմագրութիւնը, աւանդագրութիւնն, հաստատութիւնը, կենսագրութիւնը, կենսագրութիւնը, սրբագրութիւնն և այլ նիւթեր պարունակող ազգային գործ մի է խիստ կարեւոր և հետաքրքրական, չըհայեաց տեսութեամբ, նոր ոճով և նոր ուղղութեամբ գրուած՝ արժանի ամեն Հայու վերձանութեան:

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց ըով. նոյնպէս Պահճէ գաբու ջրավաճառ Պողոս Ե Յակոբ աղաներուն խանութը գին 10 դահեկանի իսկ Ա. մասն. 8 դահ. Դարոցաց համար գեղջ կը լինի:

ԾԱՆԿԱՔԱՂ

ՅԵՐԵՒԱՆԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՅ

- 175. Մարդիկ անասնոց նման են. մեծերը կ'ուսանեն փոքրերն և փոքրերը զանոնք կը խաճեն:
- 174. Ոչ թէ տիպոյսը, այլ բարքն է որ դարձանիս կը բարձրացնեն:
- 173. Մի' խնդրեր թէ՛ զէպերը փախաբերուող համաձայն կարգադրուին, այլ բաղձանքներդ արկածից համակերպէ. ա՛յո է ա՛հա երջանիկ լինելու գաղտնիքը:
- 172. Եթէ սասանան կարող լինէր փրկելու, պիտի դարձեր չար լինելէ:
- 171. Երջանկութիւնը փախաբերուող անգիտուն է. ո՛վ որ վզհետ կը սկսէ անոր, չէ՛ կարող հասնիլ:
- 170. Գեղեցկութիւնն անոյց հոտերու կը նմանի՝ որ շատ քիչ տեսողութիւն ունին. կը վարժուիմք և այլ եւս չենք զգար:
- 169. Կանանց նկատմամբ ակնածութիւնը՝ չափն է մի ազգի ընկերական կեանքի մէջ ըրած յառաջիմունքութեան:
- 168. Պատուեցէ՛ք կիներն. նոքա երկնային վարդեր կը սերմանեն կենաց ձանձուղ վրայ, նոքա կը կազմեն սիրոյ բարեբաւտիկ հանգոյցներն և խորհաց պատկառաս թողին ներքեւ կը սնուցանեն, սուրբ սրտով, անմահ ծաղիկն ազնիւ զգացմանց:

- Ընկերակիցս:
- Անտարակոյս:
- Տեսա՞ք զայն:
- Ապացոյցը սա է որ ինք խնձ պատուիրեց սպասել ձեզ:
- Կոնթրան ոչ եւս պատասխանեց, այնքան յանդգնութիւնը կը զարհուրեցնէր զինքն. ինքն իրեն կը հարցնէր սարսափահար, թէ ինչ ազգեցիկ սրիկայներու հետ գործ ունեցած էր:
- Արեւը ծագելու վրայ էր՝ երբ մայրաքաղաքը մտաւ:
- Իրեն համար ձեղնայարկ մը բռնուած էր Գարթիէ Լաթէնի ամենէ համեմատ պանդոկներէն միոյն մէջ:
- Հաղիւ անոր մէջ եղած կարասիքը դիտեց:
- Նրկու աթոռ, փոքր սեղան մ'է գլորոց մը տեսաւ:
- Բայց ինչ որ իւր աչքն ամեն բանէ առաջ փնտռեց՝ անկողին մ'էր:
- Իւր հանդէս քառորդ ժամ վերջը, պառկած էր և խոր ի քուն կը ննջէր:
- Յոգնած էր և երկար տտենէ ի վեր կը բռնանար:
- Երբ արթնացաւ, արդէն օրն իրիկուն եղած էր:
- Իւր անկողնէն վար ցատկեց, փութով հագուեցաւ, և պատուհանը վազելով բացաւ դռնը:
- Տեսնելու փոյթ մ'ունէր:
- Գուրս ցցուած լայն յենարանին վրայ նըստաւ, և երկար տտեն մտիկ ըրաւ, առանց տես-

- բայեղութեան դիմած լինելու համար, պատասխանեց իւր խօսակիցը:
- Ըրէ՛ք, ինչպէս որ կ'ուզէք, ըսաւ Կոնթրան անտարբերութեամբ. բայց պարտիմ կանխաւ ծանուցանել ձեզ թէ՛ այսպիսի սպառնալեաց առջեւ երբեք տեղի չալիտի տամ, և եթէ խօսակցութիւնն այս լեղուաւ սկսուի, ձեզ տուլիք պատասխաններ ունիմ:
- Եւ ինքն ալ տորձանակով մը գինուեցաւ, զոր իւր գրպանէն հանած էր:
- Անծանօթն անհամբեր և զայրացկոտ շարժում մ'ըրաւ:
- Արեւն, ըսաւ, նամակը ձեր քովն է և չէք ուղեր ինձ յանձնել զայն:
- Ձեմ ուղեր յանձնել, պատասխանեց Կոնթրան, և այժմ առաւել քան երբեք որոշած ես դատական իշխանութեան միայն յանձնել զայն:
- Ա՛հ, չալիտի ընէք այս բանն:
- Միթէ կը կարծէք որ զձեզ չճանչցիմ:
- Չէ՛ս:
- Այս գիշերուան մարդը չէ՞ք . . . հոչակաւոր թիապարտ մը . . . Պէճաղի թիարանէն փախած, և զոր Յրանայի բոլոր բանտերն երկար ժամանակէ ի վեր և կը ճանչեն Բոլեշէլ անուամբ:
- Տարօրինակ բան . . .
- Քանի որ Կոնթրան կը խօսէր, իւր հիւրընկալին դէմքը նոր երեւոյթ մը կ'ստանար. յանկարծ յուսոյ ճառագայթ մը լուսաւորած էր զայն. ժողիւր նորէն երեւցած էր իւր շրթանց

